

Unger Fabrikker AS
Postboks 254
1601 Fredrikstad

Oslo, 24. juni 2022

Deres ref.:
Thomas Kierulf Lindahl

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/1034
2022.0114.miljodir

Saksbehandler:
Annicken Hoel

Rapport etter tilsyn 9. juni - 10. juni 2022 ved Unger Fabrikker AS

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos Unger Fabrikker AS (virksomhetsnummer: 971606592), heretter kalt Unger Fabrikker.

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomhetens oppsamlingsarrangement for lagertanker i S-anlegget og luttank nord i anlegget er ikke i henhold til kravene i tankforskriften
- Avvik 2: Virksomheten mellomlager farlig avfall utendørs med fare for avrenning til Glomma ved et eventuelt uhell
- Avvik 3: Unger Fabrikker har mangler i sin utslippskontroll

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Unger Fabrikker må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding om hvordan avvikene skal rettes opp innen 30. oktober 2022.

Miljødirektoratet påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Virksomhetens system for behandling av uønskede hendelser og avvik kan forbedres
- Anmerkning 2: Unger Fabrikkers informasjon til allmennheten kan gjøres mer tilgjengelig
- Anmerkning 3: Virksomheten kan med fordel etablere en rutine for avvik etter ringtester

Anmerkning er et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere må betale gebyr

Unger Fabrikker AS må betale et gebyr på 35 000 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Annicken Hoel. Merk svaret med saksnummer 2022/1034 og tilsynsnummer 2022.0114.miljodir.

Frist for tilbakemelding er 30. oktober 2022.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomhetens oppsamlingsarrangement for lagertanker i S-anlegget og luttank nord i anlegget er ikke i henhold til kravene i tankforskriften

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- forurensningsforskriften § 18-6 bokstav c andre ledd

Beskrivelse av krav

Tanker som inneholder stoffer som er væske ved normalt trykk og temperatur skal ha et effektivt oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum og som tåler de aktuelle kjemikaliene eller det farlige avfallet. Når oppsamlingsarrangementet omfatter flere tanker, skal kapasiteten minst tilsvare 110 prosent av den største tankens volum.

Oppsamlingsarrangementet skal også kunne ta hånd om en eventuell overfylling fra lufferøret.

Kravet om effektivt oppsamlingsarrangement gjelder også for tanker som er plassert innendørs og utslippet kan renne ut til miljøet.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Lagertanker i S-anlegget

I S-anlegget har virksomheten tre råstoff-tanker (dagtanker) med kjemikalier, hver med et innhold på mer enn 2 m³. Tankene står samlet i et kar med en lav oppsamlingskant rundt. Ved lekkasjer av betydning vil væske fra tankene kunne renne over oppsamlingskanten og ut på gulvet. Herfra vil det renne ut i en avløpskanal med utløp direkte til Glomma. I karet er det installert en føler med alarm til kontrollrommet, og i renna er det installert en konduktivitetsmåler også med alarm til kontrollrommet. I en nødsituasjon skal kontrollromsoperatøren kunne stenge en ventil i avløpskanalen for å hindre videre avrenning til Glomma. Dersom ventilen stenges vil imidlertid væsken kunne renne ut av bygningen og derfra videre til Glomma.

Under tilsynet kontrollerte vi drift og vedlikehold av de to målerne knyttet til dagtankene, og verifiserte de siste kontrollene av målerne. Kontrollene gjennomføres i henhold til prosedyrene hver 3. måned. Det var ingen avvik i resultatene fra siste kontroll.

Tankforskriften har imidlertid et absolutt krav om oppsamlingsarrangement for tanker som omfattes av forskriften, og arrangementet skal være en uavhengig teknisk barriere mot utslipp. Virksomhetens oppsamlingsarrangement er således ikke i henhold til regelverket.

I S-anlegget har virksomheten også produkttanker som henger over gulvet og som ikke har noen form for oppsamling under seg. Flere av disse tankene inneholder stoffer som gjør at de omfattes av tankforskriftens bestemmelser. Lekkasje fra disse tankene vil også renne ut på gulvet og deretter havne i samme kanal som nevnt tidligere. Denne lagringen er således heller ikke i overensstemmelse med tankforskriftens krav til oppsamling.

Utendørs lagertank for 50 % lut (NaOH)

Unger Fabrikker har lut-tank som er plassert nord i industriområdet. Tanken er en isolert ståltank på 40 m³. Tanken står rett utenfor en stor tankpark med oppsamlingsbasseng. Rundt tanken er en lav ringmur med et hull for avrenning fra ringmuren til oppsamlingsbasseng i tankparken.

Ringmuren er svært lav, rundt 20 cm høy, og den dekker kun tanken, dvs. det er knapt volum mellom tanken og ringmuren. Utenfor ringmuren vil eventuelt utslipp føres til kum og deretter til Glomma. Dette oppsamlingsarrangementet har betydelig svakheter ved en eventuell større lekkasje og Miljødirektoratet anser ikke at løsningen tilfredsstillende forskriftens krav om et effektivt oppsamlingsarrangement.

Under tilsynet kunne ikke Unger Fabrikker legge fram en risikovurdering om denne løsningen for oppsamling av eventuelle lekkasjer fra tanken.

Avvik 2: Virksomheten mellomlagerer farlig avfall utendørs med fare for avrenning til Glomma ved et eventuelt uhell

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- avfallsforskriften § 11-5
- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6 (IK-forskriften)

Beskrivelse av krav

Avfallsforskriften sier at farlig avfall skal tas hånd om på en forsvarlig måte. Alle som oppbevarer farlig avfall, skal treffe nødvendige tiltak for å unngå fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr.

IK-forskriften sier at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Unger Fabrikker lagrer filtersyre med innhold av benzenesulfonic acid (4-C10-13-sec-alkyl derivatives) i IBC-konteinere på 1 m³. Disse kategoriseres som farlig avfall.

Kontainerne står ute på en dedikert plass. Under tilsynet var det 27 konteinere som stod der. Filtersyre blir etter at de er nøytralisert, sendt til Renor Brevik for destruksjon. Det er jevnlig utskifting av IBC-konteinere på lagerområdet, og i 2021 ble rundt 450 tonn nøytralisert syre levert til Renor.

Det er fast dekke på området der lagringen skjer. Det er imidlertid ikke noen form for oppsamling ved eventuell avrenning fra dette område. Dersom en konteiner lekker vil utslippet gå direkte til Glomma.

Miljødirektoratet vurderer at ovennevnte lagring ikke kan anses som miljømessig forsvarlig. Virksomheten har heller ikke risikovurdert denne lagringen.

Avvik 3: Unger Fabrikker har mangler i sin utslippskontroll

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Unger Fabrikker AS, datert 5.5.2020 – sist oppdatert 25.4.2022, punkt 11 Utslippskontroll og rapportering til Miljødirektoratet

Beskrivelse av krav

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann ved å gjennomføre målinger. Målingene skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp. Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Bedriften kan benytte andre metoder dersom særlige hensyn tilsier det. Bedriften må da dokumentere at særlige hensyn foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.

Bedriften skal vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå.

Bedriften skal ha et program for utslippskontroll oppdatert som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll. Programmet skal holdes oppdatert. I programmet skal bedriften bl.a. redegjøre for gjennomføringen av utslippskontrollen og for kvalitetssikring av målingene.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Unger Fabrikker har krav til utslipp til luft av SO₂ og SO₃ og til vann av KOF. De rapporterte utslippene ligger godt under utslippsgrensene i utslippstillatelsen. Fra 1.1.2024 blir imidlertid grensene for utslipp av KOF skjerpet betydelig, og det innføres nytt krav om konsentrasjonsgrense som er i henhold til BAT-AEL (utslippsgrense i henhold til direktiv om best tilgjengelig teknikk).

Utslipp til luft – SO₂ og SO₃

Virksomheten benytter en intern metode for prøvetaking som ikke er i henhold til eksisterende ISO-standard. Virksomheten har ikke dokumentert at deres metode må benyttes ut fra særlige hensyn, jf. tillatelsen pkt. 11.3. Ifølge virksomheten gir dagens metode svært usikre utslippsverdier. Det er i hovedsak gjennomstrømming av gassen i prøveuttaket som gir størst bidrag til usikkerheten, dvs. om det er samme gjennomstrømming i prøveuttaket som i pipa. Dette medfører at det er usikkert om verdiene uttrykt i mg/time og de årlige utslippene representerer de faktiske utslippene fra virksomheten.

Det er ikke mengdemåler i pipa og gassmengden bestemmes ved å summere inngående luftmengder fra tre kilder. Mengdene måles med anubarmåler i hver av kildene. Også denne metoden for å bestemme gassmengden ut av pipa bidrar til usikkerheten i de rapporterte utslippene.

Utslipp til vann – KOF fra P-anlegget

P-anlegget bidrar mest til utslipp av KOF. Vannmengden måles i avløpsrenna ved bruk av v-overløp. I desember 2021 ble ny nivåmåler installert i avløpsrenna.

Det tas prøver av KOF ved hvert skift, dvs. tre prøver i døgnet. Prøvene er mengdeproporsjonale. Blandingsprøve analyseres ukentlig. Prøvene oppbevares åpent på benken i laboratoriet opptil en uke. Prøvene inneholder organisk materiale som vil kunne brytes ned ved oppbevaring, slik at analyseresultatene kan bli uriktig.

Det finnes en norsk standard for prøvetaking som omfatter hvordan prøver skal oppbevares. Unger Fabrikkers konservering av prøvene er ikke i henhold til standarden. Virksomheten har ikke dokumentert at særlige hensyn foreligger med hensyn til manglende bruk av standarden.

Måleprogram

Virksomheten har måleprogram for komponentene de måler. Måleprogrammet har ikke vært oppdatert siden 2016. I dagens måleprogram mangler blant annet angivelse av usikkerhet i

metodene som brukes og usikkerhet i målte verdier. Dermed mangler et vesentlig grunnlag for å vurdere om metoden som benyttes er egnet til å rapportere de faktiske utslippene fra virksomheten til Miljødirektoratet.

Virksomheten arbeider med å oppdatere måleprogrammet. Under tilsynet så vi på utkast til nytt måleprogram. Denne inneholder flere elementer enn dagens program, herunder usikkerhet. Virksomheten opplyste også at de arbeider med å bedre flere av prøvetakingsmetodene de benytter.

Anmerkning 1: Virksomhetens system for behandling av uønskede hendelser og avvik kan forbedres

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Unger Fabrikker benytter avviks- og forbedringssystemet i Landax og har en prosedyre "Avviksbehandling" som gjelder for hele Unger. Prosedyren omfatter blant annet prosessen som skal følges ved uønskede hendelser, og i punkt 6 står det hvordan rot-årsaksanalyse skal gjennomføres.

Under tilsynet fikk vi opplyst at rot-årsaksanalyse gjennomføres når de ansvarlige for behandling av hendelsen vurderer hendelsen som alvorlig. Det mangler imidlertid kriterier for hva som anses alvorlig. Under tilsynet gikk vi gjennom skjemaet for tre hendelser i Landax. I skjemaet mangler et felt for vurdering av konsekvens ved hendelsen/avviket. Ingen av hendelsene vi så på ble ansett som alvorlig.

Avvikssystemet kan med fordel utvides med informasjon om hendelsens konsekvens og kriterier for hva som anses som alvorlig og således er gjenstand for rot-årsaksanalyse.

Anmerkning 2: Unger Fabrikkers informasjon til allmennheten kan gjøres mer tilgjengelig

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

I Miljødirektoratets tilsyn 20. og 21. november 2018 fikk virksomheten avvik om mangler i informasjonen til allmennheten. Disse manglende er rettet opp. Informasjonen til allmennheten er imidlertid svært lite tilgjengelig. Den ligger på virksomhetens nettside, men bak flere sider og det er ikke intuitivt hvor en skal lete. Unger Fabrikker kan med fordel gjøre informasjonen lettere tilgjengelig på sin nettside.

Anmerkning 3: Virksomheten kan med fordel etablere en rutine for avvik etter ringtester

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Unger fabrikker deltar i ringtester som arrangeres av NIVA med hensyn til analyse av KOF. Virksomheten har imidlertid ingen rutiner for behandling av avvik etter ringtester.

Hensikten med ringtester er å sikre at metoden som benyttes er akseptabel. Dersom en får avvik fra ringtesten vil det være behov for å endre metoden. Det kan også være behov for å korrigere allerede beregnede utslippstall som skal rapporteres til Miljødirektoratet. Hittil har det imidlertid ikke vært behov for å endre analysemetode eller beregnede data etter ringtester siden virksomhetens resultater er innenfor akseptverdiene NIVA har satt.

Unger fabrikker kan med fordel ha en rutine for behandling av avvik fra ringtester. En slik rutine kan legges inn i oppdatert program for utslippskontroll, se avvik 3.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at Unger Fabrikker AS må betale et gebyr på 35 000 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 31. mai 2022 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet innen tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og storulykkeforskriften overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48 og storulykkeforskriften § 4. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Unger Fabrikker sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Annicken Hoel
- Rune Andersen
- Kjetil Haugstad

Fra Unger Fabrikker deltok

- Thomas Kierulf Lindahl m/flere – avhengig av tema

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende Unger Fabrikker AS ble kontrollert under tilsynet:

- Unger Fabrikker AS, Fredrikstad

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Storulykke:

- Håndtering av hendelser og nesten-ulykker (avvikshåndtering)

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Tanklagring
- Måleprogram
- Utslipp til luft og vann
- Lagring av farlig avfall

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) med underliggende forskrifter

Del 4: Annen informasjon

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Einar Knutsen
seksjonsleder

Annicken Hoel
tilsynsleder

Kopi til:
Fredrikstad kommune
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Direktoratet for sikkerhet og beredskap